

Nr 240.

Av herrar Svensson i Ljungskile och Malmborg i Skövde, *angående viss ändring i bestämmelserna om statsbidrag till avlöande av lärare vid folkhögskolor.*

I motion till 1944 års riksdag yrkades att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t utfärdade sådana bestämmelser angående statsanslag till folkhögskolorna, att dessa finge rätt att i anslutning till vinterkurserna parallellt med sommarkurserna eller i stället för dessa ordna korta fristående kurser av mera speciell karaktär. Motionärerna framhöllo, att skolorna borde lämnas stor frihet vad beträffar kursinnehåll och anordningar, så att nya uppslag kunde prövas. Motionärerna tänkte sig förvisso, att vinterkursen skulle löpa ut i specialgrupper, där olika ämnesgrupper skulle studeras och där olika syftemål kunde få göra sig gällande. Riksdagen beslöt att hos Kungl. Maj:t föreslå, att Kungl. Maj:t föranstaltade om utredning beträffande detta spörsmål och därmed sammanhängande frågor. Efter utredning av skolöverstyrelsen framlade Kungl. Maj:t vid 1945 års riksdag i anslutning till överstyrelsens utredning ett förslag till fortsättningskurser, vilket av riksdagen godkändes. Ett förslagsanslag på 50 000 kr. ställdes för ändamålet till skolornas förfogande. I kungl. brev av den 22 juni 1945 till statskontoret har Kungl. Maj:t lämnat direktiv för dessa kurser. Mot dessa är intet att invända, annat än vad beträffar punkt 8 i nämnda brev. Där anges, att av statsmedel må utgå bidrag till lärarnas avlöning, beräknat efter högst 1 000 kr. för varje läsperiod om 4 veckor, dock att sådant bidrag till skola under läsåret må utgå för högst tre läsperioder för fortsättningskurs, anknuten till första årskursen, samt för högst tre läsperioder för fortsättningskurs, anknuten till andra årskursen. Genom denna bestämmelse kan endast en fortsättningskurs anknytas till första årskursen samt en till andra årskursen. Genom detta hindras en skola, som har tillräckligt antal elever för flera specialkurser, att anordna olika kurser med olika ämnesgrupper. Ett viktigt syfte med motionärernas framställning — uppdelning av specialgrupper efter elevernas olika intressen — kan på grund av denna bestämmelse icke utvinnas. Den tanken har uttalats, att exempelvis inom ett landstingsområde olika specialkurser skulle kunna förläggas till olika skolor. Detta torde vara orealiserbart, då kurserna vid folkhögskolorna inom ett landstingsområde ofta ha olika längd och sällan sluta på samma dag. Vidare torde pedagogiska hinder resa sig. Från pedagogisk synpunkt är det väl riktigtast, att eleverna i en fortsättningskurs så långt

möjligt är handledas av samma lärare, som undervisat dem i vinterkursen. En överflyttning av elever från en skola till en annan innebär ju, att även kursplanerna vid de samarbetande skolorna skulle uniformeras, vilket är omöjligt med tanke på folkhögskolornas fria ställning, vilken de naturligt nog vilja behålla. En sådan utväg för att lämna eleverna möjlighet att utnyttja folkhögskolans fortsättningskurser för att erhålla en fördjupad kunskap i vissa ämnen är alltså icke genomförbar.

Det är väl möjligt, att vissa smärre skolor icke kunna anordna mer än en fortsättningskurs till vardera årskursen. För de större skolorna skulle det ha varit av värde att vinterkursen följdes av mera rikt registrerade fortsättningskurser. Det har ju också framhållits, att sådana behövas. Sålunda skriver skolöverstyrelsen i sin utredning: »För en viss grupp elever torde de speciellt medborgerliga ämnena, staskunskap, kommunalkunskap, socialpolitik och nationalekonomi, utgöra en lämplig ämneskombination. För andra, t. ex. elever, som ämna utbilda sig för sjuksköterskekallet, torde ämnen som modersmålet, räkning, kemi och fysik vara de ämnen i vilka fördjupade insikter främst önskas. Ett lämpligt specialstudium för en fortsättningskurs skulle studiet av hembygden kunna vara. För särskilt de kvinnliga eleverna skulle en utvidgning av de ämnen, som ha anknytning till hemmet och dess arbete, däri inbegripet övningsämnen som slöjd och huslig ekonomi, vara av intresse».

En anordning med specialiserade fortsättningskurser skulle mycket väl kunna utvinnas utan att de ekonomiska kalkylerna behövde rubbas, endast om det föreskrives, att varje folkhögskola skall ha rätt till statsmedel för lärarnas avlöning, beräknat efter högst 1 000 kr. för varje läsperiod om 4 veckor. Folkhögskolorna skulle då ha frihet att såsom nu anordna antingen tvenne fortsättningskurser omfattande trenne läsperioder, eller fyra fortsättningskurser med kombinationer om 1 à 2 läsperioder eller sex fortsättningskurser, vardera omfattande en läsperiod.

På grund av vad vi sålunda anfört få vi härmed vördsamt föreslå,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t i samband med frågan om understöd till folkhögskolor hemställa, att för de fortsättningskurser, som skola anordnas under budgetåret 1946/47, måtte föreskrivas, att statsmedel bör utgå som bidrag till lärares avlöning, beräknat efter högst 1 000 kr. för varje läsperiod om fyra veckor, dock högst 6 000 kr., samt att folkhögskolan skall äga rätt att anordna högst tre fortsättningskurser till vardera av första och andra årskursen.

Stockholm den 23 januari 1946.

Wald. Svensson.

O. Malmborg,
Skövde.